

ادبیات عمومی و خبری

هفته‌لق سیاسی، ادبی و علمی غزته‌در.

جلد : ۱

سنه : ۱ ۱۶ جمادی الاولی ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۱۰ مارت ۱۹۱۷ نومرو ۱۹

ماجد بک وفاتی

الاقدم رفقای عاجزانه‌مدن اولوب بوکره ارتحال‌ایدن وارتحالی عبدعاجزجه باعث کمال ملال اولانی
ماجد بک درجه اقتدار ادیبی بی‌نظیر پک آزدر.

بو جهته مرحوم مشارالیه قدرینی معاصرلرزه ییلا یرمک نیجه وجیهه اخوت قدیمه‌در.
پک چوق تبعا تیله بر خزینه معارف کسلمش اولان مرحوم بالخاصه فرانسزجه کتاب تیله جمله مزک
ممتازی ایدی.

ترکر ایچنده مرحومدن زیاده فرانسزجه به آشنا کسه یوق ایدی.
ثروت و سامان و احراز شعشه شان عندنده هیچ حکمنده اولوب کن دیسنک یکانه اشتغالی
شخصیت معنویه‌سنی اعلایه معطوف و اخص آمالی معارفی توسعه مصروف بولندیغندن منافع مادیه
نظر فی‌لذوقانه‌سنده محقر ایدی.

جمله فضائلندن بریده امور مأموره‌سنده التزام کمال استقامت اولوب هیچ بریرده هیچ بر
صورتله لکه‌لنه مشدر.

چونکه حقیقه اصیل و نجیب بر عائله‌یه منسوب اولدیغندن ارتکاب و ارتشا مشارالیه‌جه تنزل
اولمیه جق شیلردن ایدی.

خلاصه کلام اوله‌رق دیرم که مشارالیه وفاتی ضایعات معنویه‌مزدندر.
درایت و اهلیتته نمونه اولق اوزره غلطات ترجمه نام اثر عاجزیده مرحوم مشارالیه بر اثرینی
ارائه ایله ختم کلام ایلم

معید

*
*
*

عطوفتلو ماجد بک افندی حضر تلرینه تشکر

ترقی پروران و وطنک سرمایه افتخاری عد اولمغه سزاوار اولان معارفندانمزدن عطوفتلو ماجد
بک افندی حضر تلری غلطات ترجمه حقننده تحزیرینه ابتدار بیورمش اولدقلری مطالعه‌نامه‌نک بر
قسمی طرف کترانه‌مه ارسال ایلشردر.

« ترجمه من »

مسائل حاضرۀ لسانیہ و ادبیہ حقندہ مصاحبات و مطالعات

اثر جلال نوری

قسط طبعیہ — جمعیت کتب خانہ می — ۱۹۱۷

— ۱ —

محرر ذی ہم جلال نوری بک کچنرده « ترجمه من » عنوانی شایان دقت بر اثری انتشار ایتدی .
 جمماً ۷-۸ فورمالق ، فقط تماس ایتدیکی موضوع اعتباریله پک مهم اولان بو اثر ، صوک سنه لرده
 مطبوعاتک یومی ویا موقوت صحائفنده کی اک خارو حیاتدار مباحث لسانیہ و ادبیہ مزه سریع بر نظر
 تدقیق عطف ایدن بر مجله لسانیہ دره . محترم قارئلری شورساله مهمه بی عمومی بر صورتده کوزدن
 کچیرمکه دعوت ایدر سه م ، اونلرک و قتلرینی اضاعه ایتمه یه جکمه مطمئنم . اثر او قدر مهم و بحث ده
 لسان و ادبیاتله ، علی العموم فکریاتله ، اوغراشانلر ایچون اودرجه اهل ایدیله بیلیمکدن اوزا قدر .
 جلال نورینک قلم قدرتکارینی قارئلره طانیتمغه تشبث ایده جک دکلم . زیرا او بر جرأت
 اولوردی . عالم نشریاتک ، صوک سنه لرده آثار قلمیه و فکریه سیله حقیقه یکتا بر مؤلفنی ، آز
 جوق اوقویان هرکس طانیر . (اتحاد اسلام ، قادیلر من ، علل اخلاقیه من ، تاریخ استقبال ،
 تاریخ تدنیات عثمانیه ، مقدرات تاریخیه) و سائره کبی اک مهم واک نازک مباحث فکریه ، سیاسیہ ،
 و اجتماعیہ من اوزرنده ۲۰-۳۰ جلد دولوسی تورکجه و فرانسیزجه یازی یازان ، نشریات ساحه سنک
 صاخ و قوفه اک زیاده چاریان غزته جیلک قسمنده اک یوکسک بر قابلیت ایلادیه و نشریه کوسته رهن
 بو بویوک (Publiciste) من مملکتیمزک غزته ، مجموعه و کتاب ایله مشغول بوتون محافل و بوتون
 افرادی نرزنده جدی بر آشنائی پیدا ایتشدر . بن اونی نه طانیتمق ، نه ده معارضلرینه قارشى مدافعه
 ایتک نیتنه دکلم . بن ساده صوک اثرندن بحث ایده جکم . او اثرکه ، جلالک دیکر مؤلفاتی کبی ، بر
 معتاد ، اطرافنده واسع بر غلغله مناقشه و مباحثه ایجاد ایده جکی محققدر . بن یالکز ، بعضلرینک
 پک زیاده اوغراشدقلری و اوزولدقلری بر نقطه یه ، شویله کچرکن تماس قیلندن ، ایکی کله ایله دو قونمق
 ایسته یورم :

« جلال نوری آوروپاده کی معناسیله بر عالمیدر ، بر مبتحرو یا بر ادیبیدر ؟ نه ایچون ، هربری باشلی
 باشنه واسع بر مبحث علمی و فکری اولان اثرلرینی او یله سرعتله جیر پیشدیرمش ، نشر ایدیویرمشدر ؟
 بو مهم مباحثی خطا و ذهول اندیشه سی اولادن اورتایه آتمق فضله جسارت دکلیدر ؟ جلال نورینک
 بوکا صلاحیتی وارمیدر ؟ و الخ ... » کبی سؤاللر وارکه کاه آچیقدن آچیغه و کاه آلتدن آلته اورتاده
 دونوب دولاشیور و هان هر فکری آرزجوق غیجیقلا مقدن خالی قالمایور . بونلره در حال ووضوحله
 جواب ویرهیم :

جلال نوری ، آوروپاده کی معناسیله ، اودیاردار الفنونلرینی دولدوران اعلم علما صیراستنده دکلدرد .
 بر علم و مبحثک متبحری ، متخصصی ده دکلدرد . او هیچ بر زمان بویله بر ادعاده یولو نماشدر ،
 بولونمغنی ده خاطریه کتیرمه مشدر . او بر (Publiciste) در . ناشرمی ، محررمی ، غزته جیمی

دیرسکنز ! .. او مقتدر و یوکسک بر غزته جیدر . یازی یازمق ونشر ایتمک اونک صنعتیدر . بزده اکثریتله کورولدیکی کبی ، او یله کیف وهوس ایچون ، « آما تور » واری یازی یازماز . منتظما چالیشیر . ذهننه تبادر ایدهن ، مطبوعاتده وساحه وقوعاتده تصادف اولونان مباحث وحادثات اوزرینه یازار ، نشر ایدهر ، تکرار یازار ، تفصیل ایدهر ، تنقید ایدهر ، الحاصل دائما یازار . بویغین بیغین یازیلرک کیمسی یومی غزته صحیفه لرنده اونودولماق ، کیمسی مجموعه صحیفه لرنده بالنسبه یاشامق ، کیمسی کتاب حانده وحیاتدار قالمق مقدردر . جلدلر وغزتهلر دولدوران یازیلرنده جلال نوری هپ مصیبیدر ؟ خطاسی ، ذهولی یوقیدر ؟ کندیسنک بویله بر ادعاده بولوندیغنی کورمه دم . نه ایچون بعضلری جلاله فضله جسارت و صلاحیت عطف ایدیورلر ؟ نه دن یازیلرنده بر ادعا کارلق ، بر لایخطیلک شمه سی استشمام ایدیورلر ؟ بونی بیله مهم . فقط هر حالده حقنده کی بو فکرلرک ، حسن نیت فقداندن دکله بیله ، آلیشماقدن متولد ویا کلش اولدیغنه قانم . اوهت ، سوء نیتدن و طرفگیرلکدن دکله عدم استیناسدن متولد یا کلش فکرلر . چونکه بزده ، جلالک طورومسلکی پک ایی آکلاشیلما یور . اکثریتله ظن ایدیلنورکه ، عالم مطبوعات ونشریاتده بعض عالمر ومتخصصلرله بعض محررلر واردر . بو علما ومتخصصین یالکیز کندی دائرة اشتغال واختصاصلرنده یازی یازار ، اثرنشر ایدرلر ، خارجه جیقمازلر . محررلر وغزته جیلرده یالکیز شویله بویله مباحث عادیه وسیاسیه به تماس ایدرلر ، فضله یوکسکله هنرلر . ایشته بوقدر .

جلال نوری کبی قلمنی داها یوکسک وداها متنوع ، داها مهم مباحثده یوروتنلر وهر بحثه کیزوب - ولوکه سریع برقاج ضربه تحلیلمکار ایله - اورادن قارئلره عمومی ، مختصر ومفید ، خلاصه ایدلش ، اغلاقیات علمییه سی کیده رلش وساده لشدیرلش قوجاق قوجاق یازیلر یازان محررلری پک چوق کورمه دکده بعضلرمنه غریب کلیور . درحال علم ، بحر ، صلاحیت ، اصابت ویا خطا نقطه لرینی موضوع بحث ایدیورز . دنیاسیه عالم ویا راجل هیچ بر محرر ومؤلف کله مشدرکه لایخطیلک ادعاسنی ایده بیلسین . البته جلالده بردکل ، متعدد ، حتی چوق خطالر ایتمشدر وایده جکدر . آنجق اونو کندی نوعنده ، فرنکجه تعبیریه کندی (genre) نده آلایدر . جلال بر غزته جیدر وبواعبارله هر بحثه آزچوق کیزوب آکلایه بیله کی ، کشف وتتبیع ایده بیله کی قدر ، فقط ادعاسز ومتواضع ، یازیلر نشر ایدر وایتمه لیدر .

جلال نوری بی بن جغرافیا کاشفرینه بکزه تیرم . فنکریات و علمیات ، اجتماعیات وسیاسیات ساحه لرنده وداها ساثر ساحه لرده جسورانه ومتینانه یورور ، کیده ر واکثریسی مملکتیز ایچون ناشنیده ویا آز مألوف ، آز بحث ایدلش نقطه لری ، کوزمن اوکینه قور ، بزه صورت عمومییه ده طانیتدیریر . شبهه سزکه بو بحثلردن هر بریسی واسع تدقیقاته زمین اولایلیر . نصلکه کاشفرلک یالکیز کشف وتعریف ایتدکلری یرلر صوکرده دن پارچه پارچه درین کشفیات وتتبعا ته صحنه اولمشدر . ایشته جلال بویله عالم نشریاتمزده ، سریع وچالاک ، واضح وتنویرکار ، پوروزسز وترددسز قلمیه قارئلرینک اوکنده هرکون برباشقه مبحثله کشفلق ایدهر . او عثمانلی قارئلرینه برره بردرکه کوسترر وکیز . چوق توقفه وقتی یوقدر . اک نازک مباحثده ، اک خطرناک نقاطه صوقولمقدن احتراز اتمز وقارئلرینی ده برابرچکر کوتورر . خلاصه چاپوق وجوق یازان ، بزی دائما ایقاط وتنویر ایدهن ، کمال جسارتله ، - کیمک نه دییه جکنی ومغلیت ومعضلتنی دوشومعه یهره ک - بر بحثی ظلمت نسیاندن

چکوب چیقاران وساحه تتبع و مناقشه یه فیلاتان پک فعال وپک وبرلود محررکه اونی آنجق کندی نوعنده تلقی ایتدیگمز تقدیرده، قیمت وخدمت کبرای نشریه سنی تقدیر و تکریم ایده بیلیرز!

*
* *

بالضروره بر آفضله اوزایان بوتشریحاتدن صوکره صده کلام: «ترکجه من» اثرنده، جلال نوری، کتابک قابنده یازدینی کبی، مسائل حاضره لسانیه و ادبیه منزه دأثر بر برندن آیری برطاقم مصاحبات و مطالعاته کیریشیور. اثر فلاسیک طرزده ابواب و فصوله تقسیم ایداش دکادر. مؤلف محترمک همان تکمیل تألیفاتده طوتدینی طرزده، یعنی بر مسئله نك نقاط و مباحث مختلفه سی آیری آیری مقاله لر طرزنده تشریح ایدیلرک، ظاهراً بر برندن مستقل قسملردن بر کتاب وجوده کتیرلشد. مؤلف، اثری اوقورکن پک اعلا حس اولونیورکه، موضوعی اولان لسانغزی مختلف نقاط نظرندن کوردیکی کبی کوسترکه چالشمش، بوندن عمومی قاعده لر و نظریه لر استنتاجی ادعاسنه قدر کیمه مشدر. نته کیم مقدمه ده محرر دیورکه:

«لسانغزک... ضابطه سزلق خسته لغیله مصابزه، غریب بر آثارشی لسانک تکملاتی اشکال ایدیور. تورکجه من (تبلیل) ایتکددر... تورکجه ایله ده اجدیتله اشتغال ایتنهک وقتی کلشد... ادبیاتمه برار (امی) ادبیاتی - آلابی ادبیاتی - دیه حکم کلیر. لسانک اسمی حقنده بیله اختلاف وار... شیمه تعقیب ایله، سعی متادی ایله، ادبیاته شیمدیکندن برار فضله اهمیت ویرمکه، البته، شو فاصله فصاحت و اطراد دوری قابنه بیلیر... لسان، حافظ ملیت اولدیغندن آکا ایدیلرک اهتمامکده وطنپرورلکدن مدود بولندینی شبهه کو تورمن... بر ملنک لسانندن بویوک مؤسسه سی اولابیلیرمی عجباً؟»

«... بالطبع بورساله بر کریر کاهدر و آندن باشقه برشی ده اولاماز. بناء علیه - مقارضینه خطاب ایدیورم - بوراده ایلری سوره حکم مدعیات هنوز بر مدعیات تجربه سی ماهیتده در. یوقسه،

مسئله ویا مسئله لرك نه قدر گرفتده، نه درجه چتین، نه مرتبه معضل اولدقلرینی بیلیرز... او حالده بچون بورساله بی یازیورز؟ نه یاپه لم، مادامکه لسانغز و ادبیاتغز اوکسوز جوجق، کبی بونی بوکوک، محزون، ملول بر وضعیتده قالیر؛ بزده اوکا قارشی بوتون بوتون لافید قالاغمز، بر آرم تبسم بولونور ایسه ک پک اوقدر حدنا شناسلق می ایتمش اولورز؟»

«غایه لر مژدن اک بویوکی مهما امکان تولید مباحثات و مناقشاتدر. مطالعه لر من بر آرم محاکمه ایدلسون. غلط آلود ویا سراپا غلط ایسه لر بونلر کندیلکلرندن دوشر. دکالر ایسه، البته، براقچ دانه سی قالیر. آنلرک حق بقایی احراز ایتله لرینی جهده نك مکافاتن عد ایده رز.»

ایشته مؤلفک مقدمه سنک مقصدی مفید واک بارز پارچه لری. بو سطرلر، محررک لسانندن اثبات ایدیورلرکه، «ترکجه من» اثری، لسانغزه دائر ذاتاً اوتهدن بری قایناشوب چالقانان مباحثی داها متبلر و قطعی شکلر آلتنده، داها یکی بر نقطه نظر کوره جمع ایدوب بر تجربه فکر و قلم طرزنده ساحه بحث و مناقشه یه آتمق ایچون یازلشد.

مقدمہ دن سوکرہ اترک بر قاجر صحیفہ لق قیصہ مباحثی بر سینہ ماتوغراف سرعت ووضوحیله
نوالی ایدیورکہ بونلری کلہ جک هفته کوزدن کچیرمکہ غیرت ایدہ جکز .

جفال اوغلی - ۲ مارت ۱۹۱۷

صحبی صوبہ صالی

حبشستان ملتلی

میلاد عیسادن بر عصر قدر سوکرہ، حبشستان ایمپراطور لغنک بو وسطی غروب آرمسندہ تأسیس
ایدلیدی ظن ایدلکدہ در . ایلاک ایمپراطور لق میلاد عیسادن سوکرہ اون عصر مدت پایخت اتخاذا
ایدیلن (آسقوم) شہرندہ ظہور ایتشدہ . بو شہر دہ الیوم (تیغرینا) لسانی قوللانیلیر .

جنوبی غروب دیکر لرندن جملہ سنک بویوکیدر . بو غروب حبشستانک وسطی ایله بوتون قسم
جنوبیسندہ مسکوندہ . بونلرک استعمال ایتدکاری لسان (آمہارا) دینیلن ایالتک اسمنہ اضافہ
تسمیہ اولنان (آمہارا) لسانیدر . بواوچنجی غروبک ساکن بولندیغی باشلیجہ اوچ ایالت شونلردہ:
وسطدہ (آمہارا) ؛ جنوب شرقیدہ (شوعا) ؛ و جنوب غربیدہ : (غودشام) . (تیغرینا)
و (آمہارا) لسانی استعمال ایدن حبشیلرک اکثریسی خرسقیاندر . حق ہیچ بردینہ منسوب
اولمایانلر ایله اسلاملر نزدندہ (آمہارا) لسانی بر خرسقیان لسانی اولہرق تلقی ایدیلیر . فقط بو
اوچنجی غروبک ساکن بولندیغی منطقہ دہ پک چوق دہ اسلام واردہ . بورادہ کی اسلاملر یاسواحدن
ہجرت ایدن کیمسہ لر ویاخود اون التخی عصر دہ مسلمانلرک استیلا سندن سوکرہ حبشستاندہ دین
اسلامی قبول ایدنلرک سلالہ سیدر .

بویوک بر تجارت شہری اولان (حرار) دہ دخی پک چوق مسلمان واردہ . بورادہ کی مسلمانلر
(آمہارا) ملتہ مشابہ بر لسان استعمال ایدرلر . (حازار) شہری بسبتون (صومالی) و (غاللا)
قبائلی ایله احاطہ ایدلشدہ . یعنی (قالاشاس) تسمیہ ایدیلن حبشستان موسویلری ، کندیلرینک
(حامی) لسانندن مشتق اولان لسانلری ایله برلکدہ ، بولندقلری منطقہ یہ کورہ یا (تیغرینا)
ویا (آمہارا) لسانلرندن برینی استعمال ایدرلر . مع مافیہ بونلر عبرانی بیلمز لر . آنجق خارجدہ
لسان عبرانی بی اوکرشمش اولانلر بالطبع مستثنادر .

جنوبہ طوغرو ایلریلہ دیکہ ، لسانلردہ کی تحالف آزالیر . مع مافیہ قبائل تحالف ایتہ کجہ لسانلر
دخی آزچوق بر برندن آیریلور . بونلردن اک واسی (حامی) لسانی اولدیغی ادعا اولنور .

(حامی) قبائلی باشلیجہ دوت غروبہ آیریلور : برنجیسی : (آغاو) ، ایکنجیسی : (آقار)
یاخود (دانا قیل) ، اوچنجیسی : (صومالی) ، دردنجیسی : (اورومو) ویا (غاللا) در .
بونلردن اک اسکسی برنجی واک یکسی دردنجی غروبہ منسوب قبیلہ لردر .